

1915, een gewonde wordt weggedragen in de loopgraven. >>

Dokters op het slagveld

EXPO In 2016 was het precies 100 jaar geleden dat de Slag van Verdun plaats vond, een van de bloedigste veldslagen uit de geschiedenis. Het aantal dodelijke slachtoffers is bij benadering niet te reconstrueren: sommige bronnen spreken van 250.000, andere hebben het over 700.000 doden, ongeveer gelijk verdeeld onder de twee kampen. Het Mémorial de Verdun in Fleury-devant-Douaumont brengt hulde aan de slachtoffers én aan de medische hulpverleners die hun leven waagden om levens te redden.

Zo wat 1,2 miljoen bezoekers kwamen in 2016, het jaar van de herdenking, naar Verdun afgezakt. Het Mémorial in Fleury-devant-Douaumont werd voor de gelegenheid helemaal verbouwd en pakt uit met een tentoonstelling die aan je ribben blijft kleven: *Les secours aux blessés et aux victimes de la Grande Guerre à nos jours*. Twee Franse artsen, Olivier Farret en Raymond Wey, kenners van de oorlogsgeneeskunde, hebben aan dit project meegewerkt.

In vijf hoofdstukken wordt het verhaal verteld van de zorg waarmee de hoofdrolspelers van dit gruwelijke verhaal, de soldaten, in de loopgraven en achter het front werden omkaderd. In onnoemelijke omstandigheden waagden honderden artsen, verpleegkundigen en brancardiers hun leven om de gekwetsten zo snel mogelijk uit de gevarenzone weg te halen en over te brengen naar het lazaret waar ze in allerijl geopereerd werden en van gekwetste ledematen werden verlost.

Medische vooruitgang

De tentoonstelling leert ons hoe de aard van het terrein in oorlogsomstandigheden bepalend is voor de wijze van hulpverlening, hoe de oorlogsgeneeskunde is geëvolueerd van Verdun tot vandaag, hoe

▼ Medische teams wagen zich in het oorlogsgeweld: snel ingrijpen is de boodschap.

© IFR

de chirurgie in razendsnel tempo vooruitgang boekt in crisissituaties, hoe de strijd tegen gangreen en het onderzoek naar verdovings- en ontsmettingsmiddelen in een stroomversnelling terecht kwam, hoe de beeldvorming evolueerde en hoe zelfs een vorm van oorlogpsychiatrie ontstond om slachtoffers van het geweld te begeleiden. Het klinkt wreid: als een oorlog ergens goed voor is, is het omwille van de medische vooruitgang die hij genereert.

Bijzondere aandacht wordt besteed aan gezichtsreconstructie, met foto's vóór en ná van wat men weinig respectvol 'les gueules cassées' noemt, aan orthopedische

chirurgie, psychische trauma's... De evacuatie van de slachtoffers wordt in beeld gebracht, om ten slotte de chaotische situatie in de veldhospitaal te belichten. In naakte cijfers uitgedrukt: we leren dat 16% van de slachtoffers aan het hoofd verwondingen opliep, 10% aan de thorax, 8% aan de buik en liefst 67% aan de ledematen. De trouwe waarmee de dokters de loopgraven werden ingestuurd lijkt meer op een gereedschapskist van een bouwvakker, met allerlei zagen, tangen, scharen én bobijnen met garen.

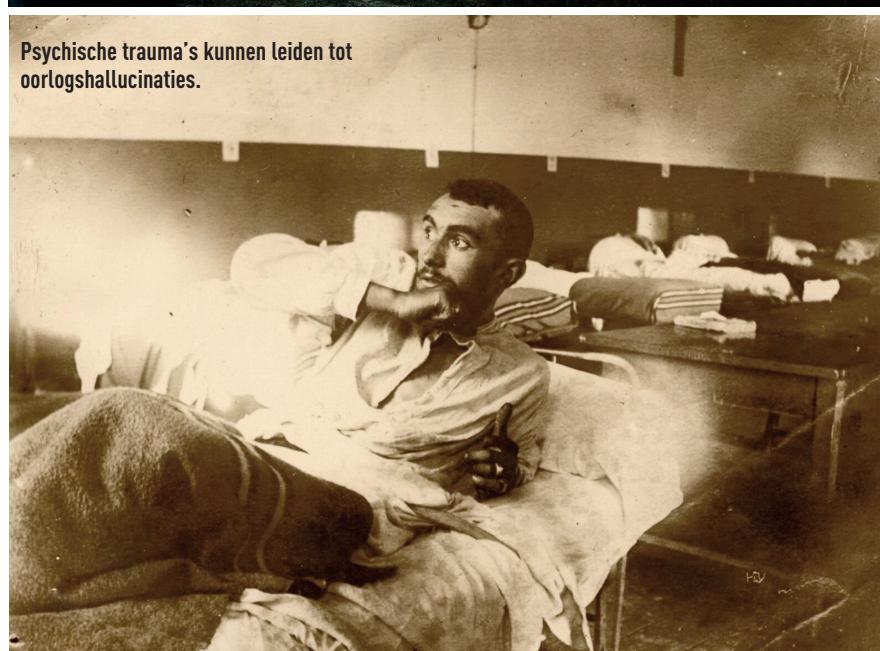
De expositie trekt ook het verhaal open

1921. Vliegtuigen worden ingezet om gewonden weg te evacueren bij de gevechten in Marokko.

MSSA

Psychische trauma's kunnen leiden tot oorlogshallucinaties.

© MSSA

© Mémorial de Verdun

in de tijd en toont de evolutie van de oorlogs- en rampgeneeskunde gedurende de voorbije 100 jaar. WOII en vele andere gewapende conflicten waarbij Frankrijk in de loop van een eeuw betrokken werd, passeren de revue: Marokko, l'Indochine, de slag bij Tonkin, Tsjaad, Kameroen, Beiroet, Haïti, Algerije, Afghanistan, Vietnam... de lijst is lang. Om uiteindelijk bij vandaag terecht te komen: de hulpverlening bij de recente aanslagen in Parijs.

Het veld van eer

Wie zich helemaal wil onderdompelen in het oorlogsgeweld raadden we aan om ook de permanente opstelling te bekijken. Geluid en beeld doen de hel losbarsten en je hebt de indruk te midden een regen van bommen en salvo's van machinegeweren terecht te komen. Ook hier wordt ruim aandacht besteed aan de medische hulpverlening rond het slagveld.

Tijdens de 300 dagen van de Slag van Verdun werden naar schatting zo'n 60 miljoen obussen gedropt. Tal van citaten van dokters maken duidelijk in welke hel zij terecht waren gekomen. Voor sommigen was het ook het veld van eer: "Nous sommes affectés au groupe des brancardiers divisionnaires. C'est un poste d'honneur: nous irons ramasser les blessés sur le champ de bataille", liet de jonge arts Laby in 1914 optekenen.

Vele dorpen werden tijdens de Slag van Verdun helemaal van de kaart geveegd. De stuk geschoten terreinen waar de natuur zich wonderwel herstelt, vormen nu het decor voor de vele graven en monumenten die een onuitwisbare stempel op de streek gedrukt hebben. De stilte heeft de rol overgenomen van het geweld.

Henk Van Nieuwenhove

>>> *Les secours aux blessés et aux victimes de la Grande Guerre à nos jours.* Tot 31 maart in het Mémorial de Verdun. Open van 9 u. 30 tot 17 u. (zat en zon tot 18 u. 30). www.memorial-verdun.fr

>>> Toerisme La Meuse: www.tourisme-meuse.com

>>> Toerisme Lorraine : www.tourisme-lorraine.fr

>>> Toerisme Verdun : www.verdun-tourisme.com